

Notat til Folketingets Europaudvalg

Dato
6. december 2023

Energirådsmøde den 19. december 2023

Dagsorden	Side
1. Forslag til forlængelse af rådsforordning om styrkelse af solidariteten gennem bedre koordinering af indkøb af gas, udveksling af gas på tværs af grænserne og pålidelige prisbenchmarks, KOM(2023) 762	2
- <i>Politisk enighed</i>	
2. Forslag til forlængelse af rådsforordning om indførslen af en markedskorrektionsmekanisme til beskyttelse af borgere og økonomien mod uforholdsmæssigt høje priser, KOM(2023) 761	10
- <i>Politisk enighed</i>	
3. Forslag til ændring og forlængelse af dele af rådsforordning om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi, KOM(2023) 763	17
- <i>Politisk enighed</i>	

1. Forslag til forlængelse af rådsforordning om styrkelse af solidariteten gennem bedre koordinering af indkøb af gas, udveksling af gas på tværs af grænserne og pålidelige prisbenchmarks

KOM(2023) 762

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen har den 28. november 2023 fremsat forslag om forlængelse af Rådets forordning (EU) 2022/2576 af 19. december 2022 om styrkelse af solidariteten gennem bedre koordinering af indkøb af gas, pålidelige prisbenchmarks og udveksling af gas på tværs af grænserne. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 122, stk. 1.

Kommissionen foreslår, at nødforordningens gassolidaritetsforanstaltninger forlænges med et år i deres oprindelige form. Det betyder, at det midlertidige rammeværk for hhv. efterspørgselsaggregering og frivilligt fælles indkøb af gas, håndtering af høje energipriser via etableringen af pålidelige prisbenchmarks samt supplerende solidaritetsbestemmelser i tilfælde af gasknaphed på regionalt og EU-niveau foreslås forlænget til 31. december 2024. Uden forlængelsen vil forordningen udløbe den 30. december 2023.

Formålet med forlængelsen er at sikre en fortsat stabil og robust gasforsyningsituation i EU og vigtigheden af at forberede EU tilstrækkeligt på et scenarie med knappe gasforsyninger og/eller høje gaspriser.

I lyset af en stabil og robust forsyningsituation i Danmark, fyldte gaslagre og indgåede bilaterale solidaritetsaftaler med nabomedlemsstater har forordningen haft begrænset betydning i dansk sammenhæng.

Regeringen ser generelt og ud fra et solidaritetshensyn positivt på forslaget om at forlænge forordningens gassolidaritetsregler. Regeringen finder det dog vigtigt, at forlængelsen af nødforanstaltningerne ikke bidrager til at øge gasforbruget, ikke har u hensigtsmæssige finansielle konsekvenser for medlemsstaterne, ikke skader integriteten af det indre marked, herunder i yderste konsekvens også den finansielle stabilitet, og ikke har langvarige negative konsekvenser for den grønne omstilling.

Det spanske formandskab har sat forslaget på dagsordenen for energirådsmødet den 19. december 2023 til politisk enighed.

2. Baggrund

Kommissionen har den 28. november 2023 fremsat forslag om forlængelse af Rådets forordning (EU) 2022/2576 af 19. december 2022 om styrkelse af solidariteten gennem bedre koordinering af indkøb af gas, pålidelige prisbenchmarks og udveksling

af gas på tværs af grænserne. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 122, stk. 1, hvorefter Rådet træffer beslutning med kvalificeret flertal. Det fremgår af TEUF artikel 122, stk. 1, at Rådet på forslag af Kommissionen i en ånd af solidaritet mellem medlemsstaterne kan vedtage foranstaltninger, der er afpasset efter den økonomiske situation, især hvis der opstår forsyningsvanskeligheder med hensyn til visse produkter, navnlig på energiområdet. Forslaget er endnu ikke oversendt til Rådet i dansk sprogversion.

Rådsforordningen af 19. december 2022 blev vedtaget som en nødforordning som led i Kommissionens energipakke, der blev fremsat i oktober 2022 mhp. at håndtere de høje energipriser. Herudover supplerer rådsforordningen bl.a. Kommissionens REPowerEU-plan af 18. maj 2022, Rådets forordning (EU) 2022/1369 om koordinerede foranstaltninger til reduktion af efterspørgslen efter gas samt revision af gasforsynings sikkerhedsforordningen for så vidt angår fyldning af EU's gaslagre.

RePowerEU-planen har fokus på at reducere EU's afhængighed af russiske fossile brændsler via tiltag, der bl.a. omhandler energibesparelser, diversificering af energiforsyningerne og fremskyndelse af udrulningen af vedvarende energi. Gasreduktionsforordningen blev første gang vedtaget den 5. august 2022 og senest forlænget med et år gældende for perioden 1. april 2023 til 31. marts 2024. Med gasreduktionsforordningen gælder et midlertidigt frivilligt reduktionsmål for gasforbruget i hver medlemsstat på mindst 15 pct. i forordningens gyldighedsperiode. Revisionen af gasforsyningsforordningen fsva. gaslagerfyldning forpligtede medlemsstaterne til at fylde deres nationale gaslagre til minimum 80 pct. pr. 1. november 2022 og 90 pct. pr. 1. november 2023. Bestemmelserne om obligatorisk lagerfyldning gælder også for 2024 og 2025, men udløber ved udgangen af 2025.

Kommissionen konkluderer i en evaluering af forordningen om styrkelse af solidariteten gennem bedre koordinering af indkøb af gas, pålidelige prisbenchmarks og udveksling af gas på tværs af grænserne, at foranstaltningerne har spillet en vigtig rolle i stabiliseringen af situationen på gasmarkedet siden vedtagelsen i december 2022. Særligt fremhæver Kommissionen, at det koordinerede, fælles gasindkøb har bidraget positivt til EU's diversificeringsindsats, til markedsgennemsigtighed og til at reducere volatiliteten på markederne. Yderligere vurderer Kommissionen, at en manglende forlængelse vil kunne mindske modstandsdygtigheden over for eksempelvis et fuldstændigt stop for import af russiske fossile brændsler

Det spanske formandskab har sat forslaget til forlængelse af nødforordningen på dagsordenen for energirådsmødet den 19. december 2023 til politisk enighed.

3. Formål og indhold

Formålet med forslaget til forlængelse af nødforordningen er at reducere risikoen for episoder med ekstraordinært høje gaspriser og gasknaphed. Til trods for lavere gaspriser relativt til sommeren 2022, er prisniveauet stadig omkring dobbelt så højt som før energikrisen. Udviklingen på de globale gasmarkeder er fortsat usikker, og der

forventes fortsat skrøbelige markedsbalancer. En række faktorer kan øge risikoen for gasknaphed og få alvorlige konsekvenser for priserne. Disse faktorer omfatter bl.a. en stigning i den asiatiske LNG-efterspørgsel, en kold vinter, yderligere afbrydelser af kritisk infrastruktur og en forringelse af det geopolitiske miljø samt trusselslandskabet i centrale forsyningsregioner.

Med forslaget til forlængelse af rådsforordningen om styrkelse af solidariteten gennem bedre koordinering af indkøb af gas, pålidelige prisbenchmarks og udveksling af gas på tværs af grænserne lægges der op til en etårig forlængelse af forordningens foranstaltninger. Forordningen foreslås videreført i uændret form med undtagelse af enkelte tekniske justeringer af tidsperioder for beregning af data.

Forordningens gassolidaritetsforanstaltninger

Den nugældende forordning udgør et midlertidigt retsgrundlag for en række gassolidaritetsforanstaltninger. Forordningens tre hovedelementer er hhv. 1) bedre koordinering af gasindkøb, 2) håndtering af uforholdsmæssigt høje og ustabile gaspriser og 3) foranstaltninger i tilfælde af en nødsituation på gasområdet. Alle elementer foreslås forlænget med et år gældende til den 31. december 2024.

I det følgende beskrives forordningens hovedelementer.

Bedre koordinering af gasindkøb

Med forordningen er der tilvejebragt et midlertidigt retsgrundlag for etableringen af en fælles indkøbsmekanisme til efterspørgselsaggregering og fælles indkøb af gas. Mekanismen giver gasselskaber og gasforbrugende virksomheder etableret inden for EU og virksomheder, der er etableret i Energifællesskabets kontraherende parter mulighed for at samle deres efterspørgsel efter gas og deltage i fælles gasindkøb, for derved at stå i en stærkere position på det globale gasmarked. Virksomheder, der har relationer til Rusland, kan ikke deltage.

Efterspørgselsaggregeringen og det fælles gasindkøb varetages på en virtuel energiplatform kaldet AggregateEU. AggregateEU er udformet af en serviceleverandør, som i henhold til forordningen er udvalgt via offentligt udbud. Serviceleverandøren står for at aggregere medlemsstaternes gasefterspørgsel, afholde udbud over for internationale gasleverandører og matche efterspørgslen med leverandørernes bud.

Forordningen forpligter medlemsstaterne til at sikre, at gasselskaber og gasforbrugende virksomheder etableret på deres territorium deltager i efterspørgselsaggregeringen. Virksomhederne skal samlet set deltage med mængder svarende til 15 pct. af lagerfyldningsmålet på 90 pct. Virksomhederne er dog ikke efterfølgende forpligtet til at afgive bud og købe gas via platformen. Virksomhederne har dog også mulighed for at lægge mængder ind, som overstiger kravet.

For at sikre gennemsigtighed og informationsudveksling skal gasvirksomheder og gasforbrugende virksomheder derudover underrette Kommissionen om eventuelle

eller kommende udbud eller kontrakter, der overstiger 5 TWh. Hvis Kommissionen vurderer, at planlagte gasindkøb kan have en negativ indvirkning på markedets funktion, forsyningssikkerheden og/eller energisolidariteten kan Kommissionen rette henvendelse til medlemsstaterne og bede dem om at træffe passende foranstaltninger for at undgå negative virkninger heraf.

Håndtering af uforholdsmæssigt høje og ustabile gaspriser

Intra-day mekanisme

I den nugældende forordning indgår en mekanisme (den såkaldte intra-day mekanisme) til at begrænse overdrevne prisudsving på europæiske børser for energiderivater inden for én handelsdag. Energiderivater er et finansielt instrument, der er forbundet til handlen med energi, fx strøm eller naturgas, og benyttes til at flytte risici ved prisudsving mellem to parter. Den midlertidige mekanisme til styring af prisudsvingene har til formål at undgå overdreven prisvolatilitet og forhindre ekstreme prisstigninger på energiderivatmarkedet, beskytte EU's energioperatører mod store opadgående intradagsprisudsving og hjælpe dem med at sikre deres energiforsyning på mellemlangt sigt.

Siden vedtagelsen har markedsudviklingen ikke krævet, at mekanismen udløses for at forhindre ekstreme prisstigninger. Kommissionen vurderer dog et behov for en midlertidig forlængelse af mekanismen til styring af intradagsprisvolatilitet i betragtning af den usikkerhed, der hersker på disse markeder efter energikrisen.

LNG-benchmark

Med forordningen forpligtes LNG-markedsoperatører til at dele information om LNG-markedsdata med Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER). På baggrund af denne markedsdata er ACER med forordningen pålagt at udarbejde en daglig LNG-prisvurdering mhp. at etablere et samlet, dagligt LNG-benchmark (prisindeks). ACER publicerede første gang en LNG-prisvurdering den 13. januar 2023 og opdaterer nu dagligt prisindekset.

Formålet med prisvurderingen og benchmarket er at skabe gennemsigtighed på markedet, herunder særligt at etablere en pålidelig indikator for den pris, som EU-medlemsstaterne køber LNG til på de internationale markeder.

Kommissionen vurderer, at LNG-prisvurderingen har givet markedet større gennemsigtighed. Kommissionen vurderer, at det er vigtigt, at de relevante vedtagne foranstaltninger på midlertidig basis udvides for at opretholde den øgede gennemsigtighed i prisfastsættelsen af LNG-import og for at bevare lige konkurrencevilkår mellem EU's medlemsstater i en ånd af solidaritet, samtidig med at medlemsstaterne støttes i at sikre en stabil forsyning, der opfylder EU's energibehov.

Foranstaltninger i tilfælde af en nødsituation på gasområdet.

Den nugældende forordning supplerer midlertidigt forordningen om gasforsynings-sikkerhed, navnlig ved at gøre solidaritetsmekanismen gældende som standard i fra-været af bilaterale gassolidaritetsaftaler samt ved at udvide solidaritetsmekanismen til at omfatte flydende naturgas (LNG) og kritiske gasmængder til elektricitet. Desuden indeholder forordningen en bestemmelse, der giver medlemsstater mulighed for at reducere ikke-væsentligt forbrug hos beskyttede kunder, samt en bestemmelse for at sikre grænseoverskridende strømme.

Solidaritetsmekanismen implicerer konkret, at EU-landene udøver solidaritet på tværs af grænser i tilfælde af gasknaphed. En medlemsstat, der har brug for "nød-gas", vil skulle kompensere den anden medlemsstat herfor, og der fastsættes i for-ordningen en række betingelser for disse kompensationskrav i overensstemmelse med de nuværende regler i gasforsynings-sikkerhedsforordningen. Såfremt med-lemstater allerede i henhold til gasforsyningsforordningen har indgået bilaterale so-lidaritetsaftaler, har disse bilaterale solidaritetsaftaler forrang.

Kommissionen vurderer, at solidaritetsforanstaltningerne forbedrer EU's forsynings-sikkerhedsarkitektur, idet der for nuværende kun er indgået et begrænset antal bila-terale aftaler i henhold til gasforsyningsforordningen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres, da der er tale om en rådsforordning.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen fremhæver, at en koordineret fælleseuropæisk tilgang fortsat er nød-vedig for at sikre forsynings-sikkerheden og reducere gasefterspørgslen. Effekterne af gasforsyningskrisen går på tværs af landegrænser, ligesom forankringen i et fæl-leseuropæisk energimarked kalder på fælles handling, som ikke er muligt at adresse effektivt nationalt. Kommissionen fremhæver, at EU og Kommissionen ikke vil agere som opkøber af gas, men alene som facilitator. Kommissionen vurderer på grundlag heraf, at tiltagene er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Fra regeringens side er man enig med Kommissionen i, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

I dansk ret er der ikke regler om fælles indkøb af gas eller krav til danske gasselska-ber om at deltage i fælles efterspørgselsaggregering og/eller indkøbe gas på den fælles platform. Der er heller ikke regler om benchmarks i forhold til flydende natur-gas (LNG), som ikke bruges i Danmark. Prisen for gas aftales typisk bilateralt mellem kommercielle handelsselskaber eller fastsættes på gasbørser, som det kendes fra andre produkter.

Gasforsynings-sikkerhedsforordningen, der i dag stiller krav om en solidaritetsme-kanisme i tilfælde af en nødsituation med gasknaphed regionalt eller på EU-niveau,

gælder direkte i Danmark. Danmark har i henhold til kravet om solidaritetsaftaler i gasforsyningssikkerhedsforordningen indgået bilaterale solidaritetsaftaler med hhv. Tyskland og Sverige.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Der er tale om en forordning, som gælder direkte og umiddelbart i dansk ret. Der kan dog være behov for at vedtage nationale regler i forbindelse med den konkrete udmøntning af enkelte elementer i forslaget, herunder ift. sikring af gasvirksomheders deltagelse i fælles efterspørgselsaggregering. Dette kan vise sig nødvendigt for, at Danmark som medlemsstat kan sikre overholdelse af det krævede niveau for aggregering af efterspørgslen.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Forlængelsen forventes at have mindre administrative konsekvenser for staten ift. bestemmelserne om fælles indkøb af gas og koordinering af opfyldning af lagre ("fælles indkøbsmekanisme"). Såfremt der tilvejebringes et lovgrundlag til at kunne pålægge gasvirksomheder at deltage i fælles efterspørgselsaggregering, må der forventes administrative omkostninger forbundet med tilsynet hermed. Udgifterne hertil afholdes inden for ressortministeriets egne rammer, jf. budgetloven.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Den fælles indkøbsmekanisme har til formål at sikre lavere priser og styrke EU's forsyningssikkerhed. Dette vil potentielt kunne medføre positive samfundsøkonomiske konsekvenser, da lavere gaspriser og en stærk forsyningssikkerhedssituation vil komme borgere og virksomheder til gode. Omvendt kan tvang på selskaberne til at deltage i platformen lede til marginalt højere priser, da de vil skulle bruge ressourcer på at lægge bud ind uanset, om de efterfølgende har til hensigt at indkøbe gas via platformen.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Solidaritetsbestemmelserne vil potentielt kunne medføre en lavere pris på solidaritetsgas, som vil kunne betyde, at "efterspørgslen" på solidaritetsgas øges. Det kan give en øget risiko for, at danske forbrugere (ikke-kritisk forbrug) kan blive afbrudt. Dette vil have en økonomisk konsekvens for de berørte virksomheder i form af driftstab mv.

Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed (ESMA) har sin evaluering af intra day prisvolatilitet-mekanismen dog vurderet, at mekanismen ikke har medført negative erhvervsøkonomiske konsekvenser for virksomheder, der handler med el- og gasderivater. Regeringen er derudover ikke bekendt med, at mekanismen skulle have medført negative konsekvenser for danske virksomheder.

8. Høring

Forslaget til forlængelse af rådsforordningen er den 28. november 2023 sendt i høring i specialudvalget for Klima-, Energi- og Forsyningspolitik med kort frist den 29. november 2023. Der er modtaget hørings svar fra Dansk Industri og Dansk Erhverv.

Dansk Industri har ingen bemærkninger til forslaget.

Dansk Erhverv bemærker overordnet, at det er hensigtsmæssigt, at EU står sammen ift. indkøb af gas på verdensmarkedet, og at solidaritet mellem de europæiske medlemslande kan medvirke til, at der ikke opstår knaphed på gas i de enkelte lande.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre medlemsstaters endelige holdninger til forslaget. Det forventes dog, at en stor gruppe af medlemsstaterne ud fra et solidaritetshensyn vil støtte forlængelsen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ser generelt og ud fra et solidaritetshensyn positivt på forslaget om at forlænge rådsforordningen. Det giver mening at håndtere den fortsatte usikkerhed om udviklingen i gasmarkederne på europæisk niveau. Regeringen finder det dog samtidig vigtigt, at der fortsat arbejdes på andre tiltag, der understøtter EU's forsyningssikkerhed, så der ikke kontinuerligt vil være behov for at forlænge midlertidige tiltag mhp. at stabilisere gasmarkedet.

Regeringen er særligt opmærksom på, at tiltag ikke øger gasforbruget, ikke har uhenigtsmæssige finansielle konsekvenser for medlemsstaterne, ikke skader integriteten af det indre marked, eller har langvarige negative konsekvenser for den grønne omstilling.

Regeringen er generelt positiv over for den fælles indkøbsmekanisme, da den set i en europæisk kontekst kan stille EU i en stærkere position og sikre bedre koordinering af gasindkøb. Regeringen finder dog, at deltagelse i mekanismen bør baseres på fuld frivillighed, da det dermed sikres, at kommercielle gasaktører, der selv er i stand til at forhandle gode prisvilkår på plads, kan fortsætte hermed.

Regeringen er desuden positivt indstillet over for krav om transparens ved større indkøb af gas og priser på gas på tværs af EU, så længe bestemmelser herom ikke medfører væsentlige administrative byrder for gasselskaber eller myndigheder.

Regeringen er positiv over for solidaritetsbestemmelserne i tilfælde af gasknaphed, da de supplerer allerede eksisterende EU-regler om gasforsyningssikkerhed.

Regeringen er åben over for, at der arbejdes med EU-tiltag, der styrker stabiliteten af det finansielle marked, som relaterer sig til energimarkedet. Ift. mekanismen til at

begrænse prisudsving på europæiske børser for energi-derivater, vurderes det vigtigt, at mekanismen fortsat monitoreres tæt og ses i sammenhæng med de generelle markedsregler.

Regeringen støtter desuden det benchmark, der er etableret for LNG, så længe det ikke skader EU's forsyningssikkerhed og opretholdelsen af et velfungerende europæisk gasmarked.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været nævnt for Folketingets Europaudvalg på et møde den 1. december 2023 under "siden sidst".

Rådets forordning (EU) 2022/2576 om styrkelse af solidariteten gennem bedre koordinering af indkøb af gas, pålidelige prisbenchmarks og udveksling af gas på tværs af grænserne blev den 22. november 2022 forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg.

2. Forslag til forlængelse af rådsforordning om indførelse af en markedskorrektionsmekanisme til beskyttelse af borgere og økonomien mod uforholdsmæssigt høje priser

KOM(2023) 761

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen har den 28. november 2023 fremsat forslag om forlængelse af Rådets forordning (EU) 2022/2578 om indførelse af en markedskorrektionsmekanisme til beskyttelse af unionsborgere og økonomien mod uforholdsmæssigt høje priser. Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 122, stk. 1.

Kommissionen foreslår at forlænge perioden for markedskorrektionsmekanismens anvendelse med et år gældende fra 1. februar 2024 til 31. januar 2025. Der er ikke foreslået ændringer til mekanismens oprindelige virkemåde. Dermed er mekanismen fortsat gældende for det toneangivende gasprisindeks, TTF (Title Transfer Facility), i Europa, og indeholder et to-trins-system (et prisniveau-parameter og et parameter ift. globale priser), der skal være opfyldt, før mekanismen kan aktiveres. Uden forlængelsen udløber markedskorrektionsmekanismens anvendelse den 31. januar 2024.

Regeringen ser generelt og ud fra et solidaritetshensyn positivt på en forlængelse af markedskorrektionsmekanismen og kan støtte forslaget, så længe markedsmechanismens nuværende indhold og anvendelse fortsat vil gøre sig gældende.

Det spanske formandskab har sat forslaget på dagsordenen for energirådsmødet den 19. december 2023 til politisk enighed.

2. Baggrund

Kommissionen har den 28. november 2023 fremsat forslag om forlængelse af Rådets forordning (EU) 2022/2578 af 22. december 2022 om indførelse af en markedskorrektionsmekanisme til fortsat beskyttelse af unionsborgere og økonomien mod uforholdsmæssigt høje priser. Forslaget har hjemmel i TEUF artikel 122, stk. 1, hvorefter Rådet træffer beslutning med kvalificeret flertal. Det fremgår af TEUF artikel 122, stk. 1, at Rådet på forslag af Kommissionen i en ånd af solidaritet mellem medlemsstaterne kan vedtage foranstaltninger, der er afpasset efter den økonomiske situation, især hvis der opstår forsyningsvanskeligheder med hensyn til visse produkter, navnlig på energiområdet. Forslaget er endnu ikke oversendt til Rådet i dansk sprogudgave.

Indførelsen af markedskorrektionsmekanismen udmøntede en bemyndigelse til Kommissionen om at fremsætte et forslag til en markedskorrektionsmekanisme, der oprindeligt indgik i Kommissionens forslag til Rådets forordning (EU) 2022/2576 om

styrkelse af solidariteten gennem bedre koordinering af indkøb af gas, udveksling af gas på tværs af grænserne og pålidelige prisbenchmarks. Forslaget fulgte desuden op på mødet i Det Europæiske Råd den 20.-21. oktober 2022, hvor Det Europæiske Råd identificerede en række kriterier, som en markedskorrektionsmekanisme på det virtuelle handelspunkt TTF ("Title Transfer Facility") skulle opfylde. De identificerede kriterier var bl.a., at mekanismen ikke måtte skade forsyningssikkerheden, ikke måtte medføre et øget gasforbrug, ikke måtte påvirke den finansielle stabilitet på energiområdet negativt, samt ikke måtte skade gasflowet mellem medlemsstaterne.

Forslaget supplerer tillige en række andre tiltag, der er vedtaget til at håndtere de udfordringer, som de høje og svingende energipriser giver for borgere og virksomheder i EU. Det gælder Rådets forordning (EU) 2022/1854 af 6. oktober 2022 om et nødindgreb for at imødegå høje energipriser, Kommissionens REPowerEU-plan af 18. maj 2022, Rådets forordning (EU) 2022/1369 om koordinerede foranstaltninger til reduktion af efterspørgslen efter gas, samt revision af gasforsyningsikkerhedsforordningen for så vidt angår fyldning af EU's gaslagre.

Rådets forordning om nødindgreb i elmarkedet har til formål at reducere efterspørgslen efter elektricitet og omfordele energisektorens ekstraordinære indtægter og overskud mhp. at afbøde virkningerne af de stigende energipriser. RePowerEU-planen har fokus på at reducere EU's afhængighed af russiske fossile brændsler via tiltag, der bl.a. omhandler energibesparelser, diversificering af energiforsyningerne og fremskyndelse af udrulningen af vedvarende energi. Gasreduktionsforordningen blev første gang vedtaget den 5. august 2022 og senest forlænget med et år gældende for perioden 1. april 2023 til 31. marts 2024. Med gasreduktionsforordningen gælder et midlertidigt frivilligt reduktionsmål for gasforbruget på mindst 15 pct. i forordningens gyldighedsperiode. Revisionen af gasforsyningsforordningen fsva. gaslagerfyldning forpligtede medlemsstaterne til at fylde gaslagre til minimum 80 pct. pr. 1. november 2022 og 90 pct. pr. 1. november 2023.

Det spanske formandskab har sat forslaget på dagsordenen for energirådsmødet den 19. december 2023 til politisk enighed.

3. Formål og indhold

Formålet med forlængelsen af forordningen er at forhindre perioder med ekstraordinære høje gaspriser i EU. EU oplever fortsat høje gaspriser relativt til perioden før energikrisen. Selvom gaspriserne er faldet markant siden sommeren 2022, er priserne stadig ca. dobbelt så høje som før energikrisen. Forslaget har ikke til formål at intervenere i den almindelige prisudvikling.

Markedskorrektionsmekanismen har ikke været aktiveret siden dens indførelse. Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER) og Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed (ESMA) har i en evaluering af markedsmekanismens ikke vurderet nogle negative effekter som følge af dens indførelse.

Kommissionen vurderer et fortsat behov for markedskorrektionsmekanismen som instrument til håndtering af ekstraordinære markedsforstyrrelser, særligt set i lyset af de vedblivende udfordringer og usikkerheder på energimarkedet.

Forslaget indebærer en forlængelse af perioden for markedskorrektionsmekanismens virke med et år fra forslagets ikrafttræden den 1. februar 2024 til 31. januar 2025. Uden forlængelsen ophæves forordningen pr. 31. januar 2024.

Markedskorrektionsmekanismens indhold og anvendelse

Markedskorrektionsmekanismen finder anvendelse på EU's toneangivende virtuelle gashandelsplatform, Title Transfer Facility (TTF). Kommissionen har den 31. marts 2023 udstedt en implementeringsretsakt, (EU) 2023/736, hvori de tekniske detaljer er nærmere beskrevet.

Markedskorrektionsmekanismen bliver automatisk aktiveret i mindst 20 dage, når gasprisen overstiger 180 Euro/MWh i 3 arbejdsdage, og prisen samtidig er mere end 35 Euro/MWh højere end den globale referencepris på flydende naturgas (LNG). Markedskorrektionsmekanismen vil automatisk blive deaktiveret, når gasprisen falder under 145 Euro/MWh i 3 dage, eller hvis EU erklærer regional eller EU-nødkrise på gasmarkedet, hvormed andre værktøjer aktiveres.

Nødbremser for markedskorrektionsmekanismens anvendelse

Forordningen indeholder en række stærke nødbremser ("safe guards"), der sikrer, at den deaktiveres automatisk, hvis mekanismen:

- skader EU's gasforsynings sikkerhed,
- øger gasforbruget i EU og dermed modvirker de vedtagne mål om at reducere gasforbruget i medlemsstaterne,
- hindrer EU-flows af gas mellem medlemsstaterne,
- signifikant skader energiselskabernes likviditet,
- leder til store forskelle mellem gaspriser på handelsplatformene i EU og andre relevante markedspladser i Asien og USA,
- har negative konsekvenser for eksisterende gaskontrakter, herunder langsigtede gasforsyningskontrakter.

ACER (EU's agentur for energitilsyn), ESMA (Den Europæiske Værdipapir- og Markedstilsynsmyndighed) og ECB (Den Europæiske Centralbank) inddrages i monitoreringen af gasmarkedet og mekanismens konsekvenser herfor, inkl. ift. konsekvenserne for den finansielle stabilitet og energiselskabernes likviditet.

Markedskorrektionsmekanismen kan desuden suspenderes, hvis den har en negativ indvirkning på de fremskridt, der er gjort med opfyldelsen af det frivillige gasreduktionsmål på 15 pct. fastsat i rådsforordning (EU) 2022/1369 om medlemsstaternes reduktionsforpligtelse.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres, da der er tale om en rådsforordning.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen vurderer, at forslaget formål alene kan opnås på EU-niveau og ikke i tilstrækkelig grad af medlemsstaterne selv. Kommissionen finder dermed, at nærhedsprincippet er overholdt. Kommissionen henviser desuden til, at forslaget reflekterer det princip om energisolidaritet, som er blevet bekræftet af EU-domstolen som et fundamentalt princip i EU-retten.

Regeringen er enig med Kommissionen i, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Forslaget berører ikke gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Der er tale om en EU-forordning, som gælder direkte og umiddelbart i dansk ret. Der er ikke behov for at indføre understøttende eller supplerende gennemførelsestiltag i dansk ret, da forslaget alene omhandler TTF – en nederlandsk gasbørs.

Økonomiske konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Regeringen vurderer umiddelbart ikke, at en eventuel aktivering af markedskorrektionsmekanismen vil medføre statsfinansielle konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Markedskorrektionsmekanismen sætter et maksimum på gaspriserne på TTF og har dermed potentiale til at forhindre ekstraordinært høje gaspriser for gas handlet på eller indekseret til TTF. Dette kan potentielt komme borgerne og virksomhederne til gode i form af billigere priser.

Modsat kan markedskorrektionsmekanismen medføre en række risici for forsynings-sikkerheden og den finansielle stabilitet:

Mekanismen kan påvirke fremtidige gashandler, herunder at eksterne gasleverandører vælger ikke at sælge gas til Europa, hvis de kan få mere for gassen uden for EU. I så fald vil korrektionsmekanismen føre til, at udbuddet af gas til EU mindskes, hvilket vil påvirke EU's forsynings-sikkerhed i negativ retning, og kan få markedsprisen på gas til at stige yderligere. Mekanismen kan derudover medføre, at aktørerne vælger at holde gas på lager for at undgå tab, så længe prisloftet består, hvilket kan have en negativ effekt på gasforsynings-sikkerheden og få markedsprisen på gas til at stige yderligere eller få handlen til helt at stoppe i en kortere eller længere periode.

Mekanismen kan også flytte handlen til andre markeder eller øge de bilaterale handler ("OTC-markedet"), hvor der ikke er indlagt en markedskorrektionsmekanisme, og

der er mindre transparens i markedsforholdene. Dette vil både indebære, at mekanismen ikke får den ønskede virkning, og at gasmarkedet potentielt forvrides, da nogle aktører vil have sværere ved at tilgå markedet, og prisstigningerne (OTC-priser) vil kunne fortsætte. Til gengæld kan afgrænsningen af mekanismen til kun at være rettet mod TTF bidrage til at sikre et markedsbaseret gasflow mellem medlemsstaterne pba. prissignaler.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Markedskorrektionsmekanismen vil kunne få betydning for de virksomheder, der sælger eller er involveret i handel med naturgas på det europæiske marked, da gasprisen i kontrakter i høj grad bliver bestemt af TTF-indekset. Dette kan sænke gasprisen i nye kontrakter, mens det kan få negativ indvirkning for allerede indgåede kontrakter, hvor værdien af gassen reduceres for sælger. Hertil kan det give tab – og potentielt store tab – for aktører, der har solgt gas og brugt TTF som grundlag for risikoafdækning.

Mekanismen forventes at kunne få ret betydelige negative konsekvenser for energisektorens likviditet og potentielt den bredere finansielle stabilitet. Dette skyldes, at mekanismen påvirker såvel prisdannelsen på ICE-gasbørsen, samt herigennem den såkaldte centrale modpart (CCP), som clearerer handler og påtager sig modpartsrisikoen i tilfælde af, at en af handelsparterne i en kontrakt ikke kan betale i henhold til aftalen. For at afdække risiko skal CCP'en løbende opkræve likvide sikkerheder fra handelsparterne baseret på lukkekursen på markedet. Kommissionens generaldirektorat for finansiell stabilitet og kapitalmarkeder har udført en stress-test af forslaget, og har understreget, at CCP'en allerede ved vedtagelsen af forordningen vil skulle opkræve en betydeligt større sikkerhedsstillelse som følge af, at prisdannelsesmekanismen sættes ud af kraft.

Indførelse af en markedskorrektionsmekanisme vurderes ikke at medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet i Danmark.

Danmark har en ordning med mulige statsgarantier til sikkerhedsstillelse for risikoafdækning på gashandler, som er gældende til 1. april 2024. Det er ikke umiddelbart forventningen, at forlængelse af MCM vil lede til stor efterspørgsel i den danske garantiordning, men det kan dog ikke udelukkes, at nogle markedsaktører ønsker at anvende muligheden for statsgaranti.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Mekanismen og en aktivering heraf kan indebære risici for forsyningsikkerheden og den finansielle stabilitet. Vurderingen er dog, at de indarbejdede nødbremser mindsker risikoen herfor.

8. Høring

Kommissionens forslag til forlængelse af rådsforordningen er den 28. november 2023 sendt i høring i specialudvalget for Klima-, Energi- og Forsyningspolitik med

kort frist den 29. november 2023. Der er modtaget hørings svar fra Dansk Industri og Dansk Erhverv.

Dansk Industri mener, at det er konstruktivt, at Kommissionen stadig holder fokus på gasforsyningssituationen. DI bemærker dog, at markedskorrektionsmekanismen udgør et u hensigtsmæssig låg på gaspriserne, der begrænser markedets muligheder for selv at tilpasse udbud og efterspørgsel, og som tillige giver incitamenter til at handle på andre platforme. DI bemærker endvidere, at de fleste større gasforbrugere i dag har en alternativ energiforsyning på plads, som de kan tage i brug, hvis priserne bliver for høje eller gasforsyningerne begrænses, samtidig med at LNG-modtagefaciliteterne i Europa er udbygget og dermed bidrager til en fleksibel udbudsside. På den baggrund mener DI ikke, at markedskorrektionsmekanismen bør forlænges.

Dansk Erhverv bemærker overordnet, at markedsindgreb altid kun bør foretages efter grundigt analysearbejde og klar identificering af en markedsfejl. Dansk Erhverv mener ikke, at det er tydeligt, hvilken mulig markedsfejl markedskorrektionsmekanismen adresserer. Dansk Erhverv stiller sig derfor kritisk overfor, at markedskorrektionsmekanismen for gas forlænges. Dansk Erhverv påpeger, at markedskorrektionsmekanismen aldrig har været aktiveret og bemærker endvidere, at markedet for flydende naturgas er globalt, hvorfor Dansk Erhverv forudser, at en aktivering af mekanismen at forværre den europæiske forsyningssikkerhed.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er endnu ikke kendskab til medlemsstaternes endelige holdninger til forslaget. Det forventes dog, at en stor gruppe af medlemsstaterne ud fra et solidaritetshensyn vil støtte forlængelsen af rådsforordningen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er generelt af den opfattelse, at den fortsat usikre energisituation i EU understreger vigtigheden af, at EU og medlemsstaterne sikres mod stigende energipriser og inflation. Det er dog centralt, at de tiltag, der indføres til at sikre herimod, er med til at sikre EU's forsyningssikkerhed og den finansielle stabilitet, ikke medfører øget gasforbrug, ikke har u hensigtsmæssige finansielle konsekvenser for medlemsstaterne eller skader integriteten af det indre marked, dvs. opretholder et velfungerende gas- og elmarked. Regeringen kan derfor generelt støtte en forlængelse af markedskorrektionsmekanismen, så længe at den videreføres i uændret form i en midlertidig periode.

I forbindelse med indførelsen af markedskorrektionsmekanismen i 2022 vurderede man fra dansk side, at det var centralt, at en evt. mekanisme blev designet i overensstemmelse med de kriterier, der blev fastsat i Det Europæiske Råd, at en markedskorrektionsmekanisme alene var af midlertidig karakter, at den kun trådte i kraft, hvis priserne er ekstraordinære høje, og at den skal kunne sættes ud af kraft hurtigst muligt. Regeringen finder stadig, at disse kriterier er centrale.

Regeringen finder, at det er positivt, at mekanismen er baseret på en to-trins-model, der omfatter både prisniveauet på TTF og koblingen til det globale LNG-marked. Dette vil være med til at sikre, at EU fortsat kan sikre forsyningssikkerheden, da EU vil være konkurrencedygtig ift. fremtidig import af gas og LNG til EU. Det vurderes derfor relevant at fastholde begge kriterier for aktivering af mekanismen.

Det vurderes desuden centralt, at størrelsen af prisloftet for, hvornår mekanismen kan aktiveres, fastholdes på et niveau, hvor der iht. de seneste års markedspriser kan siges at være tale om ekstraordinært høje priser, samt at tidsintervallet for aktiveringen af mekanismen tager højde for, at normale acceptable udsving i priserne ikke i sig selv kan udløse mekanismen. Det vurderes desuden vigtigt, at korrektionsmekanismen afgrænses til TTF og ikke udvides til andre handelsplatforme eller OTC (bilaterale handler), da det kan skade gasflowet internt i EU.

Derudover finder regeringen, at både aktiveringen og deaktiveringen af mekanismen bør ske automatisk baseret på faktuelle konstaterbare forhold, og at beføjelsen hertil skal tilfalde f.eks. ACER eller Kommissionen. Det skal bl.a. ses i lyset af risiko for, at deaktiveringen af mekanismen ikke kan ske hurtigt nok, hvis deaktiveringen først kan ske efter en beslutning truffet af Rådet på forslag fra Kommissionen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen er nævnt for Folketingets Europaudvalg den 1. december 2023 under "siden sidst" ifm. forelæggelsen af telerådsmødet den 1. december 2023.

Rådets forordning (EU) 2022/2578 af 22. december 2022 om indførelse af en markedskorrektionsmekanisme til beskyttelse af unionsborgere og økonomien mod uforholdsmæssigt høje priser blev den 9. december 2022 forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg.

3. Ændring og forlængelse af dele af rådsforordning om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi

KOM(2023) 763

Nyt notat

1. Resumé

Europa-Kommissionen har den 28. november 2023 fremsat et forslag til ændring og forlængelse af dele af rådsforordningen (EU) 2022/2577 om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi. Forslaget er fortsat fremsat med hjemmel i TEUF artikel 122, stk. 1 og vil træde i kraft den 1. juli 2024 ifm. udløb af den eksisterende rådsforordning (EU) 2022/2577. Forordningen vil gælde i 12 måneder herefter.

Den eksisterende rådsforordning fastsætter bl.a. regler og tidsfrister for tilladelsesprocessen for solceller, varmepumper samt repowering¹ af vedvarende energianlæg. Derudover kategoriseres vedvarende energiprojekter og tilhørende netinfrastruktur som væsentlig samfundsinteresse. Disse dele overføres med den eksisterende rådsforordnings udløb til det reviderede direktiv for fremme af vedvarende energi (EU) 2023/2413 (VEIII-direktivet) med visse modifikationer. Forlængelsen omhandler således kun dele, som ikke overføres til VEIII-direktivet. Som en ændring foreslås der en ny artikel, som afgrænser betingelsen, der skal opfyldes, for at det er muligt at anvende undtagelsesbestemmelser i relevant miljølovgivning, om at afsøge fraværet af alternative eller tilstrækkelige løsninger.

Kortere og enklere tilladelsesprocedurer for vedvarende energiprojekter må forventes at medføre positive erhvervsmæssige konsekvenser, idet der potentielt vil kunne opstilles vedvarende energianlæg og tilhørende infrastruktur hurtigere end i dag.

Fra dansk side kan forlængelsen og ændringen af rådsforordningen støttes, da tiltaget forventes at kunne medvirke til at sikre en accelereret udbygning af vedvarende energi. Fra dansk side er der ønske om at anvende de lempede krav til at sikre mere smidige tilladelsesprocesser. Det ses dog også som essentielt, at der igangsættes et opfølgende arbejde i EU for smidigere godkendelsesprocesser for større VE-projekter på land såvel som ift. større havvindmølleparker. Fra dansk side arbejdes der for, at forslaget tager højde for allerede etableret national organisering, den store forskel på medlemslandenes betingelser samt variationen i VE-projekter. Dertil vil man arbejde for, at tidsfristerne for godkendelse af VE-projekter i forslagene skal ligge på et ambitiøst, men realistisk niveau. Fra dansk side er man meget positiv over

¹ Repowering er processen med at forny ældre elproducerende anlæg helt eller delvist, med henblik på at erstatte kapacitet eller opnå større kapacitet, hvilket typisk resulterer i en nettoforøgelse af den producerede strøm.

for, at VE-projekter kan kategoriseres som værende af tungvejende offentlig interesse og tjene folkesundheden og sikkerheden, men der er også et ønske om yderligere nuancering ved balancering af lovlige hensyn.

Forslaget er sat på dagsordenen af det spanske formandskab til energirådsmøde den 19. december 2023 til politisk enighed.

2. Baggrund

Europa-Kommissionen har den 28. november 2023 fremsat et forslag til ændring og forlængelse af dele af rådsforordningen (EU) 2022/2577 om en ramme for fremskynelse af udbredelsen af vedvarende energi. Forslaget er fortsat fremsat med hjemmel i TEUF artikel 122, stk. 1, hvorefter Rådet træffer beslutning med kvalificeret flertal. Det fremgår af TEUF artikel 122, stk. 1, at Rådet på forslag af Kommissionen i en ånd af solidaritet mellem medlemsstaterne kan vedtage foranstaltninger, der er afpasset efter den økonomiske situation, navnlig hvis der opstår alvorlige forsyningsvanskeligheder med hensyn til visse produkter, især på energiområdet. Forslaget er endnu ikke fremsendt til Rådet i dansk sprogudgave.

Intentionen med den oprindelige rådsforordning var, at den skulle gælde, indtil de relevante dele af direktivet om vedvarende energi (EU) 2023/2413 (VEIII-direktivet) er implementeret. Der er dog dele af rådsforordningen 2022/2577, som ikke overføres til direktivet, hvorfor disse dele forlænges. Forlængelsen omhandler således kun dele, som ikke overføres til VEIII-direktivet.

Baggrunden for forslaget er, at det fremgår af den eksisterende rådsforordning, at Kommissionen skal udarbejde en evaluering af rådsforordningen inden udgangen af 2023, hvormed Kommissionen kan foreslå at forlænge forordningens gyldighed. Denne evaluering blev præsenteret af Kommissionen sammen med forslag til forlængelse samt ændring.

Det er fortsat forsyningsikkerheden i EU samt stigende gas- og elpriser, der er baggrunden for nødvendigheden af forordningen, da de samme risici gør sig gældende nu, hvilket kan ramme forbrugere og virksomheder, og dermed medføre sociale og økonomiske konsekvenser i medlemsstaterne. Hvis rådsforordningens bestemmelser ikke længere fandt anvendelse, ville dette underminere de opnåede forbedringer samt EU's resiliens mod behov for import af russisk gas. Kommissionen vurderer af denne grund, at de samme foranstaltninger er nødvendige på nuværende tidspunkt for at øge adgangen til vedvarende energi mhp. at afbøde virkningen for EU-borgere og forbedre forsyningsikkerheden.

Forslaget er sat på dagsordenen af det spanske formandskab til energirådsmøde den 19. december 2023 til politisk enighed.

3. Formål og indhold

Forslaget til ændringer i rådsforordningen er målrettede og begrænsende i anvendelsesområde til specifikke bestemmelser, således at de dele af den eksisterende rådsforordning, der overføres til VEIII-direktivet, ikke forlænges. Forslaget vil således forlænge anvendelsen af artikel 1, 2(1), 3(2), 5(1), 6 og 8. Dertil er der mindre justeringer til få artikler, samt tilføjelse af én ny artikel.

Forslaget foreslås at træde i kraft den 1. juli 2024 ifm. udløb af den eksisterende rådsforordning. Forordningen vil gælde i 12 måneder herefter.

Eksisterende rådsforordning

Den eksisterende rådsforordning har til formål at sikre en målrettet koordineret tilgang til at fremskynde specifikke tilladelsesprocedurer, der gælder for de vedvarende energiprojekter (VE-projekter), som ifølge Kommissionen har potentiale for øjeblikkelig og effektiv virkning. Rådsforordningen adresserer således specifikke administrative godkendelsesflaskehalse for gennemførelsen af visse projekter. Dette omfatter fastsættelse af korte frister for tilladelsesprocesserne for solenergiudstyr, reopwering af anlæg til vedvarende energi (VE-anlæg) og varmepumper. Endvidere fremgår det, at planlægning, etablering og drift af VE-projekter, deres tilslutning til nettet og selve det tilknyttede net og lagringsaktiver skal formodes som værende af væsentlig samfundsinteresse, når der skal ske en afvejning af interesser i konkrete sager.

Tilladelsesprocessen omfatter ifølge rådsforordningen alle procedurer, lige fra anerkendelsen af modtagelsen af ansøgningen til den eller de relevante myndigheders meddelelse af den endelige afgørelse om procedurens resultat. De projekter, som vil være omfattet, er projekter, som er igangsat inden for rådsforordningens levetid, men medlemslandene har derudover mulighed for at anvende forordningen på igangværende tilladelsesprocesser, hvor der ikke er truffet beslutning, hvis dette vil forkorte tilladelsesprocessen

Forskellene på VEIII-direktivet og rådsforordningen

VEIII-direktivet blev vedtaget den 9. oktober og trådte i kraft 20. november 2023. Som en del af det reviderede direktiv er der tilføjet en række bestemmelser, der forholder sig til strømlining af tilladelsesprocedurerne for VE-projekter. Disse bestemmelser (undtaget bestemmelser der relaterer sig til "områder til fremskyndelse af vedvarende energi") har en implementeringsfrist den 1. juli 2024, hvilket ligger i forlængelse af udløb af den eksisterende rådsforordning. I VEIII-direktivet indgår også bestemmelser, som omhandler det samme som den eksisterende rådsforordning. Der er dog også bestemmelser i den eksisterende rådsforordning, som adskiller sig fra bestemmelserne i VEIII-direktivet.

I både VEIII-direktivet og rådsforordningen indgår en bestemmelse om at kategorisere VE-projekter som væsentlig samfundsinteresse. I rådsforordningen indgår dog

en yderligere bestemmelse om, at disse projekter skal gives forrang i afvejningen af juridiske interesser. Denne bestemmelse foreslås forlænget i forslaget.

For repowering-projekter sættes der i rådsforordningen en kort seksmåneders frist for tilladelsesprocesserne, mens denne frist i VEIII-direktivet lyder på et år for projekter, der er lokaliseret uden for de såkaldte områder til fremskyndelse af vedvarende energi. Den korte frist på seks måneder foreslås således også forlænget, dog kun inden for såkaldte særlige områder til vedvarende energi, som medlemslandene har mulighed for at udpege.

I rådsforordningen er der indsat en bestemmelse, som giver medlemslandene mulighed for at anvende visse undtagelsesmuligheder for miljølovgivning vedr. mulighed for – i visse tilfælde og ved brug af andre kompenserende tiltag – at undtage projekter fra krav om udarbejdelse af en miljøkonsekvensvurdering. Disse muligheder adskiller sig fra de muligheder, der fremgår af VEIII-direktivet.

Mangel på alternative eller tilstrækkelige løsninger

I forslaget er der indsat en ny artikel, som relaterer sig til de betingelser, som skal opfyldes, for at det er muligt at anvende undtagelsesbestemmelser i relevant miljølovgivning, hvor det kræves, at det afsøges, hvorvidt der er alternative løsninger til det VE-projekt, som man ønsker at opstille. I bestemmelsen specificeres det, at der kun skal afsøges alternativer, som kan opnå samme målsætninger som det pågældende projekt f.eks. opstilling af vedvarende energikapacitet, anvendelse af vedvarende energiteknologi, samme eller lignende tidsramme og uden signifikant højere omkostninger.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres, da der er tale om en rådsforordning.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen vurderer, at en hurtig og storstilet udbredelse af bæredygtig vedvarende energi ikke kan opnås af medlemslandene alene. Det er nødvendigt med en koordineret EU-tilgang til at forkorte og simplificere tilladelsesprocesserne og de administrative processer mhp. at fremskynde den nødvendige udbygning af vedvarende energi.

Regeringen er enig med Kommissionen i, at nærhedsprincippet er overholdt. En koordineret europæisk tilgang til at forkorte og forenkle procedurer for udstedelse af tilladelser og administrative processer er vigtig for at fremskynde den nødvendige udbredelse af vedvarende energi samt udfase uafhængigheden af russiske fossile brændstoffer og reducere energipriserne.

6. Gældende dansk ret

Forslaget forventes at berøre gældende ret, herunder bl.a. miljølovgivningen, regulering af artsfredning og regulering om tilladelsesprocesser for VE-anlæg på havet

og på land, herunder bekendtgørelse nr. 1215 af 5. juni 2021 om kontaktpunkt og tidsfrister for VE-tilladelsesprocessen. Dette er dog i højere grad tilfældet for den eksisterende forordning.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Der er tale om en forordning, som gælder direkte og umiddelbart i dansk ret. Der kan dog være behov for implementering af frivillige bestemmelser. Konsekvenserne af forlængelsen samt ændringerne vil have en mindre påvirkning, sammenlignet med det oprindelige forslag.

Økonomiske konsekvenser

Forlængelsen samt de foreslåede modifikationer i rådsforordningen vurderes ikke at have væsentlige statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervs-mæssige konsekvenser. Forlængelsen vurderes dog at give mulighed for, at VE-projekter og tilhørende infrastruktur har mulighed for at anvende de målrettede krav og muligheder i rådsforordningen i en længere periode end ellers. Kortere og enklere tilladelsesprocedurer for VE-projekter må i den sammenhæng forventes at kunne medføre positive erhvervs-mæssige konsekvenser, idet der potentielt vil kunne opstilles VE-anlæg og tilhørende infrastruktur hurtigere end i dag.

Forlængelsen medfører, at offentlige myndigheder fortsat kan blive pålagt en potentiel ekstraopgave ved at prioritere behandlingen af de pågældende VE-projektfor-slag i den kollektive sektor.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Den foreslåede forlængelse og ændring af rådsforordningen vurderes umiddelbart at kunne bidrage med en positiv miljø- og klimaeffekt, eftersom både erhvervet og samfundet generelt vil kunne få reduceret deres udledning af drivhusgasser, brændselsforbrug og samtidig kan komme hurtigere i gang med VE-projekter.

Kommissionen har i sin evaluering af anvendelsen af den eksisterende rådsforordning set en overordnet forbedring af forsynings-sikkerheden i EU, om end der fortsat er risici tilbage. Kommissionen påpeger, at anvendelsesperioden for rådsforordningen har været begrænset, hvorfor kvantificeringen af effekterne er udfordrende. Derfor kan det være svært at vurdere, hvilke effekter der er et resultat af rådsforordningen, og hvilke der er et resultat af andre faktorer som fx energikrisen og generel omstilling til vedvarende energi. Kommissionen kan dog se, at installation af nye sol-energianlæg er steget mere, mens rådsforordningen har været gældende end i hele 2022. Fsva. tilladelsesprocesserne fremhæver Kommissionen, at flere medlemslande har øget graden af tilladelser, som er udstedt til landbaseret vind.

Forslaget om at specificere betingelsen om afsøgning af alternative løsninger ifm. anvendelse af undtagelsesbestemmelser i miljølovgivningen antages at have en positiv indvirkning på beskyttelsesniveauet, da forslaget må antages at kunne have en

positiv indvirkning på realiseringen af VE-projekter og derigennem en reducereing af drivhusgasudledningen mv., hertil højere forsyningssikkerhed.

Det kan ikke udelukkes, at forslaget potentielt kan have en negativ påvirkning på miljø- og naturbeskyttelsesniveauet over for en række andre miljø- og naturbeskyttelsesinteresser, herunder artsfredning.

8. Høring

Forslaget er den 28. november 2023 sendt i høring i specialudvalget for Klima-, Energi- og Forsyningspolitik med kort frist den 29. november 2023. Der er modtaget høringssvar fra Dansk Industri, Dansk Erhverv og Danmarks Almene Boliger.

Dansk Industri (DI) mener, at det er positivt, at Kommissionen stadig har fokus på nødforanstaltninger, der skal forkorte og forsimple udstedelse af tilladelser til VE-projekter. DI bemærker, at en række af de hidtidige nødforanstaltninger i vidt omfang implementeres ifm. VEIII-direktivet, der skal være implementeret i dansk lov den 1. juli 2024. DI bemærker, at et kommende lovforslag, der skal implementere dette, ikke fremgår af lovprogrammet for Folketingsåret 2023-2024 og ønsker i den sammenhæng snarlig kommunikation omkring, hvornår et sådan lovforslag fremsættes.

Dansk Erhverv (DE) bakker kraftigt op om, at nødforordningen for accelerering af tilladelsesprocesser for VE-projekter forlænges. DE fremhæver, at nødforordningen understøtter hurtigere godkendelsesprocesser for opstilling af VE, hvilket DE ser som helt centralt i EU's bestræbelser for at få udfaset den russiske gas, nedbringe drivhusgasudledningerne og sænke energipriserne.

Danmark Almene Boliger (BL) konstaterer, at der med forslaget sikres lettere udrulning af store solcelleprojekter på marker. BL savner, at barriererne for placering af solcelleanlæg på tage fjernes, og at reglerne for deling af VE-strøm gøres ensrettede og gennemsigtige. BL fremhæver, at både bygningsejere og netselskaber er, efter revidering af Elforsyningsloven ved L37, i tvivl om, hvordan reglerne for interne net skal håndteres. BL bemærker, at etablering af solcelleanlæg på tagene vil afhjælpe energifattigdom og sikre bevarelse af mere natur i Danmark.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generelt opbakning til en forlængelse af rådsforordningen fra en bred gruppe af lande. Flere lande har udtrykt sig positivt om tilføjelsen af specificeringen af hvilke alternative løsninger til konkrete VE-projekter, der skal afsøges ifm. anvendelsen af undtagelsesbestemmelser i miljølovgivningen. Nogle lande må dog forventes at have et ønske om at arbejde ud fra et forsigtighedsprincip fsva. fravigelse af miljølovgivning.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter op om forlængelsen samt ændringerne af rådsforordningen, da tiltaget forventes at kunne medvirke til at sikre en accelereret VE-udbygning. Der er

behov for, at Danmark og resten af EU udbygger vedvarende energi markant og i stor skala i de kommende år for både at frigøre sig fra russiske fossile brændsler og reducere drivhusgasemissionerne med mindst 55 pct. i 2030. Begge dele kræver en accelerering af VE-udbygningen, hvilket kræver hurtigere tilladelsesprocesser.

Regeringen ser det som meget positivt, at Kommissionen også søger at håndtere det akutte behov for en accelereret VE-udbygning gennem midlertidige krisetiltag, da truslen fra Rusland og dertilhørende risici ved import af russisk gas fortsat er aktuell, samtidig med at der fortsat er behov for en accelereret udbygning af vedvarende energi mhp. at nå både danske og EU-klimamål. Regeringen ønsker dog fortsat, at der også fokuseres på behovet for opfølgende arbejde i EU for at sikre smidigere godkendelsesprocesser for VE-projekter, herunder også især større VE-projekter såsom VE-parker og store havvindmølleprojekter, da store dele af den danske VE-udbygning forventes at komme fra storskala VE-projekter.

Regeringen har arbejdet for, at der kan skabes yderligere nuancering i afvejningen ift. miljøhensyn, således at det i højere grad bliver muligt at gøre brug af undtagelsesbestemmelser i miljølovgivning for VE-projekter. Fra dansk side har det især været kravet om, at fravigelse kun kan finde sted, hvis det er dokumenteret, at der ikke findes alternative løsninger, der udfordrer en accelereret udbygning af vedvarende energi. Derfor ser regeringen det som meget positivt, at der er tilføjet en bestemmelse, der afgrænser dette, således at det vil være lettere at vurdere, hvornår dette krav er opfyldt. Regeringen vil dog arbejde for yderligere at nuancere dette for at sikre en endnu mere ambitiøs og hensigtsmæssig tilgang, således at det i forhold til kompenserende foranstaltninger, som skal etableres, hvis man ønsker at gøre brug af undtagelsesbestemmelserne, kan tillades, at disse implementeres parallelt med det aktuelle VE-projekt, således at projektet ikke forsinkes pga. ventetid.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været nævnt for Folketingets Europaudvalg den 1. december 2023 under "siden sidst".

Rådets forordning (EU) 2022/2577 om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi blev den 22. november 2022 forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg.